

**FREE
YOUR
MIND**

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Youth Resisting Dictatorship in Greece (1967-74) and beyond: Social Sciences and Humanities Perspectives

An Interdisciplinary Conference

Program

19-20 November 2021

Free Registration at: <https://fym.keme.uoc.gr/en/registration/>
Δωρεάν εγγραφή εδώ:

The University of Crete Research Center for the Humanities,
the Social and Education Sciences (UCRC)

Νεολαία και Αντίσταση στη Δικτατορία εντός Ελλάδας (1967-74) και διεθνώς: Προσεγγίσεις Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Note:

Simultaneous translation will be provided during the two days of the virtual conference, in Greek and English.

Σημείωση:

Κατά τη διάρκεια του διήμερου διαδικτυακού συνεδρίου θα πραγματοποιηθεί ταυτόχρονη μετάφραση στα ελληνικά και τα αγγλικά.

November 19, 2021

<p>Crete 10.00 Madrid 09.00 Lisbon 08.00</p>	<p>Greetings Χαιρετισμοί</p>	<p>Dimitris Mylonakis, Deputy Rector of Planning, Administrative Affairs and Student Welfare, Professor of Economics, University of Crete</p> <p>Ana Mónica Fonseca, Center for International Studies, ISCTE-Instituto Universitário de Lisboa</p> <p>Konstantinos Tsoukalas, Emeritus Professor, Department of Political Science and Public Administration, National and Kapodistrian University of Athens</p> <p>Alexis Kalokerinos, Chairperson of The Society of Cretan Historical Studies / Historical Museum of Crete (SCHS/HMC, FYM partner), Professor of General Linguistics, Department of Philology, University of Crete</p> <p>Nikos Papadakis, Deputy Director, UCRC, Professor, Department of Political Science, University of Crete</p> <p>Maria Kousis, Director, UCRC, Professor, Department of Sociology, University of Crete</p>
<p>Crete 11.00 Madrid 10.00 Lisbon 09.00</p>	<p>Keynote Speech</p>	<p>Kostis Kornetis, Profesor Ayudante Doctor, Department of Contemporary European History, Universidad Autónoma de Madrid</p> <p>"Between Marat and Sade": Rethinking Student Protest in the Authoritarian context of the European South «Ανάμεσα στον Μαρρά και τον Σαντ»: Επανεξετάζοντας τη φοιτητική διαμαρτυρία στο πλαίσιο των δικτατοριών του Ευρωπαϊκού Νότου</p>
<p>Crete 12.00 Madrid 11.00 Lisbon 10.00</p>	<p>Panel 1</p>	<p>Cinema, Documentary and Resistance against the dictatorship <i>Κινηματογράφος, Ντοκιμαντέρ και Αντιδικτατορική αντίσταση</i></p> <p>Chair. Anastasia Natsina</p>

Ελίζα Άννα Δεληβερούδη, «Από την Αθήνα στο Παρίσι: Έλληνες κινηματογραφιστές στην αντίσταση κατά της δικτατορίας»

Panayiota Mini, "Capturing and Reenacting the 1973 Polytechnic uprising on film: Albert Coerant's and Dimitris Makris's documentaries"

Nadia Fragkouli, "Literature, cinema and youth culture during the 1960s and 1970s in Greece: an approach of cinematic references in greek prose texts as a form of literary resistance"

Discussion

Crete 13.00-13.15

Madrid 12.00-12.15

Lisbon 11.00-11.15

Break/Διάλειμμα

Panel 2

Crete 13.15

Madrid 12.15

Lisbon 11.15

Literature, resistance against the dictatorship, historical fiction and teaching in the dictatorship

Λογοτεχνία, αντιδικτατορική αντίσταση, ιστορική μυθοπλασία και διδασκαλία στη δικτατορία

Chair. Nikos Papadakis

Anastasia Natsina, "The pent-up spirit of anti-junta resistance in the first years of the Metapolitefsi: Recent research in the fields of literature and cultural history"

Αλεξάνδρα Ζερβού & Βασιλική Βασιλοπούδη, «Η δικτατορία στην Ελλάδα και η ιστορική μυθοπλασία για παιδιά στο σταυροδρόμι της πολιτικής αγωγής και της ιστορικής μνήμης»

Κατερίνα Δαλακούρα, «Η διδασκαλία της ιστορίας στο σχολείο την περίοδο της δικτατορίας των συνταγματαρχών»

Discussion

Panel 3

Crete 14.15

Madrid 13.15

Lisbon 12.15

Music in Detention Centers and Censorship during the dictatorship

Μουσική στα κρατητήρια και λογοκρισία στην δικτατορία

Chair. Emmanouil Seiragakis

Anna Papaeti, "Sonic Violence and Acoustic Witnessing in the Detention Centres of the Dictatorship in Greece (1967–1974)"

Πηνελόπη Πετσίνη, «Ο λογοκριτικός μηχανισμός στη δικτατορία των Συνταγματάρχων: Συνέχειες και ασυνέχειες στις πρακτικές επιτήρησης και πειθάρχησης της κοινωνίας»

Discussion

Crete 15.00-15.30

Madrid 14.00-14.30

Lisbon 13.00-13.30

Lunch

Panel 4

Crete 15.30

Madrid 14.30

Lisbon 13.30

University Institutions and resistance against the dictatorship
Πανεπιστημιακοί θεσμοί και αντιδικτατορική αντίσταση

Chair. Daphne Nicolitsas

Vangelis Karamanolakis, Angeliki Christodoulou & Vassilis Gonis, "The University against the antidictatorial student movement. The Disciplinary Board of the University of Athens (1967-1974)"

Nikos Papadakis & Stylianos Ioannis Tzagkarakis "Hanging the ax" of discipline. The Higher Education Policy of the April Dictatorship in Greece and Students' resistance to the Dictatorship"

Discussion

Panel 5

Crete 16.15

Madrid 15.15

Lisbon 14.15

The Student Movement against the dictatorship
Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα

Chair. Minas Samatas

Ολύμπιος Δαφέρμος, «Αντιδικτατορικό Φοιτητικό Κίνημα: Φυσιολογία και αποτελεσματική δράση»

Άννα Μαντόγλου, «Η αντιδικτατορική δράση στην Ελλάδα. Η μειονότητα του Πολυτεχνείου: Ανάδυση - Σύγκρουση – Ενσωμάτωση»

Panayotis G. Kimourtzis, "Student movement, student unrest, student resistance: the Greek 20th century. A discussion with starting point the 21st April 1967 dictatorship"

Discussion

Crete 17.15

Madrid 16.15

Lisbon 15.15

End of Day 1

November 20, 2021

<p>Crete 10.10 Madrid 09.10 Lisbon 08.10</p>	<p>Panel 6</p> <p>Experiences and Perspectives by and for young people during the dictatorship <i>Εμπειρίες και Οπτικές από και για νέους/νέες στην περίοδο της δικτατορίας</i></p> <p>Chair. Eleni Fournaraki</p> <p>Κώστας Κατσάπης, «Παιδιά και αποπαίδια της Δικτατορίας». Μια πολιτισμική ανάγνωση»</p> <p>Ελένη Κούκη, «Μαθήματα από το Μάη του 1968 Η οπτική των Απριλιανών για τη νεολαία και τις εξεγέρσεις της»</p> <p>Discussion</p>
<p>Crete 10.45 Madrid 09.45 Lisbon 08.45</p>	<p>Panel 7</p> <p>Narratives of resistance against the dictatorship <i>Αφηγήσεις του αντιδικτατορικού αγώνα</i></p> <p>Chair. Hara Kouki</p> <p>Νίκος Σερντεδάκης, «Η δυναμική αντίσταση κατά της δικτατορίας στις αυτοβιογραφικές αφηγήσεις των πρωταγωνιστών της»</p> <p>Yiannis Karayiannis, "Politics as resistance, the resistance as politics: (re)constructions of the collective past through individual narratives"</p> <p>Discussion</p>
<p>Crete 11.30-11.45 Madrid 10.30-10.45 Lisbon 09.30-09.45</p>	<p>Break/ Διάλειμμα</p>
<p>Crete 11.45 Madrid 10.45 Lisbon 09.45</p>	<p>Panel 8</p> <p>The Greek political context and the movement against the dictatorship <i>Αντιδικτατορικό κίνημα και πολιτικό περιβάλλον στην Ελλάδα</i></p> <p>Chair. Stavroula Tsinorema</p> <p>Seraphim Seferiades, "The Political Context: Contentious Politics and Movement Outcomes in the Greek 60s"</p> <p>Giorgos Tsiridis, "The repressive equilibrium in dictatorial Greece: informal broadenings and formal milestones of youth mobilization"</p>

Efthimios Papavlasopoulos, Thomas Lazaridis & Mania (Maria) Sotiropoulou, "I swear never to obey to tyrants".
The actions of youth anti-dictatorship organizations abroad and within the country: the cases of EPES (Association des Etudiants Hellenes de Paris) and the PAOS (Panhellenic Anti-Dictatorship Students Organization) 'Rigas Feraios'"

Discussion

Panel 9

Crete 12.45
Madrid 11.45
Lisbon 10.45

The movement against the dictatorship outside of Greece & the European integration

Αντιδικτατορικό κίνημα σε χώρες του εξωτερικού και η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

Chair. Aspasia Chatzidaki

Nikolaos Papadogiannis, "Anti-dictatorial struggle, young and older Greek migrants in West Germany and the Politicisation of Music"

Antonis Sarantidis, "On the threshold of two worlds: Greek students and the anti-dictatorial struggle in Western Europe (1967-1974)"

Kostas Kanellopoulos, "The process of European integration in Greece and youth activism during and after the military dictatorship of 1967-1974"

Discussion

Crete 13.45-14.15
Madrid 12.45-13.15
Lisbon 11.45-12.15

Lunch

Crete 14.15
Madrid 13.15
Lisbon 12.15

Roundtable

Youth resisting dictatorship: a comparative view

Priska Daphi (DE)
Kostis Karpozilos (GR)
Óscar J. Martín García (SP)
José Pacheco Pereira (PT)
Katrin Uba (SE)

Co-Chairs. Maria Kousis &
Guya Accornero

Crete 17.00
Madrid 16.00
Lisbon 15.00

End of Day 2

Abstracts/Περλήψεις

Keynote Speech - Κεντρική Ομιλία

Kostis Kornetis

“Between Marat and Sade”: Rethinking Student Protest in the Authoritarian context of the European South

This talk aims to discuss the main ideological and (counter) cultural characteristics of the Greek, Spanish and Portuguese student mobilisations against the respective dictatorships during the so-called Long Sixties. It highlights their affinities, as well as their relation to the simultaneous protest waves taking place in Western Europe and the US around 1968. The paper will demonstrate that in these three cases similar governmental measures by the authoritarian regimes prompted comparable reactions from below. At the same time, it will aim to highlight how the intellectual stimuli coming from the international 1968, including the transnational diffusion of revolutionary cultural manifestations, shaped an anti-regime protest culture with shared characteristics in Greece, Spain and Portugal. Lastly, the talk will focus on the differences and mainly on the absence of a culminating event in Spain and Portugal of the calibre of the Polytechnic uprising in Greece, which subsequently affected the culture of protest and the commemoration of events in the post-dictatorship years.

Κωστής Κορνέτις

«Ανάμεσα στον Μαραά και τον Σαντ»: Επανεξετάζοντας τη φοιτητική διαμαρτυρία στο πλαίσιο των δικτατοριών του Ευρωπαϊκού Νότου

Αυτή η ομιλία στοχεύει στη ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ελληνικών, ισπανικών και πορτογαλικών φοιτητικών κινητοποιήσεων ενάντια στις τρεις δικτατορίες κατά τη διάρκεια της “μακράς δεκαετίας του 60». Τονίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές τους, καθώς και τη σχέση τους με τα ταυτόχρονα κύματα διαμαρτυρίας που λάμβαναν χώρα στη Δυτική Ευρώπη και τις ΗΠΑ γύρω στο 1968. Η ομιλία καταδεικνύει ότι σε αυτές τις τρεις περιπτώσεις παρόμοια καθεστωτικά μέτρα προκάλεσαν συγκρίσιμες αντιδράσεις από τα κινήματα “από τα κάτω». Ταυτόχρονα, στοχεύει να αναδείξει πώς τα ερεθίσματα που προήλθαν από το διεθνές 1968, με προεξέχουσα την διεθνική διάχυση «επαναστατικών» πολιτιστικών εκδηλώσεων, διαμόρφωσαν μια κουλτούρα διαμαρτυρίας με κοινά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Τέλος η ομιλία θα σταθεί και στις διαφορές που έγκεινται κυρίως στην απουσία στην περίπτωση της Ιβηρικής, ενός γεγονότος του βεληνεκού του Πολυτεχνείου, που θα επηρέαζε σε μεγάλο βαθμό την κουλτούρα διαμαρτυρίας αλλά και τη μνημονοποίηση των γεγονότων στα μεταδικτατορικά χρόνια.

Panel 1.

Cinema, Documentary and Resistance against the dictatorship
Κινηματογράφος, Ντοκιμαντέρ και Αντιδικτατορική αντίσταση

Eliza-Anna Delveroudi

From Athens to Paris: Greek Filmmakers
 resisting the dictatorship

In this overview I will briefly present a scheme that I have come up with through my broader research on the role of the young generation of Greek filmmakers during the 1967-1974 dictatorship. I will follow them in two cities, Athens and Paris. I will refer to artists, films and ways of resistance; to the climate that had been formed before the dictatorship, and that encouraged new voices to enter the scene; to the changes imposed after the 21st of April, the severe censorship, and the physical hardships of these filmmakers, just to mention two examples, by arrests, imprisonments, exiles, trials and torture. Some of them escaped abroad, namely in Paris, and participated in the resistance, which aimed to encourage the democrats in Greece, to raise the awareness of the Europeans, to unveil the real image instead of the idyllic one that the regime intended to create for itself.

Ελίζα Άννα Δελβερούδν

Από την Αθήνα στο Παρίσι: Έλληνες
 κινηματογραφιστές στην αντίσταση κατά
 της δικτατορίας

Στη σύντομη αυτή ανακοίνωση θα παρουσιάσω επιγραμματικά ένα σχήμα στο οποίο έχω καταλήξει, μέσα από μια ευρύτερη έρευνα, για τον ρόλο των κινηματογραφιστών κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, σε δύο πόλεις, την Αθήνα και το Παρίσι. Θα αναφερθώ σε καλλιτέχνες, σε ταινίες και σε τρόπους αντίστασης· στο κλίμα που είχε διαμορφωθεί πριν τη δικτατορία, και που ενθάρρυνε νέες φωνές· στην ανάσχεση αυτού του κλίματος με την επιβολή αυστηρής λογοκρισίας και με τη φυσική εξουθένωση των κινηματογραφικών συντελεστών, με συλλήψεις, φυλακίσεις, εξορίες, δίκες και βασανιστήρια. Στη διαφυγή κάποιων από αυτούς στο εξωτερικό, ειδικότερα στο Παρίσι, και στη συμμετοχή τους στον αντιστασιακό αγώνα, που είχε στόχο την ευαισθητοποίηση του ευρωπαϊκού κοινού, σε όσα υφίσταντο οι εντός των συνόρων αντιστασιακοί, και στην παρεμπόδιση της ειδυλλιακής εικόνας που επιθυμούσαν να δημιουργήσουν οι δικτάτορες για τη διακυβέρνησή τους.

Panayiota Mini

Capturing and Reenacting the 1973 Polytechnic uprising on film: Albert Coerant's and Dimitris Makris's documentaries

From 14 to 17 November 1973, Albert Coerant – the Belgian and Dutch TV correspondent in Athens at the time –and his crew clandestinely filmed the students' uprising (the Athens Polytechnic Uprising) against the junta; the documentary that Coerant made out of this material constitutes one of the rare visual evidence of the November 1973 events. Soon after Coerant's work, Dimitris Makris, a young Greek filmmaker then studying in Italy, reenacted the Polytechnic events in his docudrama *Edo Polytechnio (Here is the Polytechnic)*. Italian students and artists contributed to the making of Makris's film, the Italian anti-fascist politician Umberto Terracini was the narrator in the Italian version of it, and Alekos Panagoulis—a symbolic figure of the fight against the Greek junta—was the narrator in the Greek version. This presentation will examine these two significant films about the Polytechnic Uprising, paying attention to their contribution to documenting and interpreting the 1973 students' revolt.

Παναγιώτα Μήνη

Καταγραφή και αναπαράσταση της εξέγερσης του Πολυτεχνείου: τα ντοκιμαντέρ του Albert Coerant και του Δημήτρη Μακρή

Από τις 14 έως τις 17 Νοεμβρίου 1973, ο Albert Coerant - ο ανταποκριτής της βελγικής και ολλανδικής τηλεόρασης στην Αθήνα εκείνη την εποχή - και το συνεργείο του κινηματογράφησαν την εξέγερση των φοιτητών του Πολυτεχνείου εναντίον της χούντας. Το ντοκιμαντέρ που δημιούργησε ο Coerant από αυτό το υλικό αποτελεί ένα από τα σπάνια οπτικά τεκμήρια των γεγονότων του Νοεμβρίου του 1973. Λίγο μετά τον Coerant, ο Δημήτρης Μακρής, ένας νεαρός έλληνας κινηματογραφιστής που σπούδαζε τότε στην Ιταλία, ανασύστησε τα γεγονότα του Πολυτεχνείου στο δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ *Εδώ Πολυτεχνείο*. Ιταλοί φοιτητές και καλλιτέχνες συνέβαλαν στη δημιουργία της ταινίας του Μακρή, ο Ιταλός αντιφασίστας πολιτικός Umberto Terracini ήταν ο αφηγητής στην ιταλική εκδοχή της και ο Αλέκος Παναγούλης-συμβολική μορφή του αγώνα ενάντια στην χούντα - ήταν ο αφηγητής στην ελληνική εκδοχή. Η παρουσίαση θα εξετάσει τις δύο αυτές ταινίες για το Πολυτεχνείο, εστιάζοντας στην συμβολή τους στην καταγραφή και ερμηνεία της φοιτητικής εξέγερσης του 1973.

Nadia Fragkouli

Literature, cinema and youth culture during the 1960s and 1970s in Greece: an approach of cinematic references in greek prose texts as a form of literary resistance

Modern Greek prose texts published during the 1960s and 1970s often criticize the oppression of the state, or that of family, especially in the lives of young individuals. They bring forth demands that seem to draw from the rise of youth movements worldwide. In my presentation I will discuss the interplay of Greek prose texts with cinema, and the paradigm of the New Waves (in France, Great Britain, USSR, etc). The intermedial discussion of literary excerpts will show that cinematic references are employed in these texts as a way to build effective implications, that evaded the various forms of censorship. Finally, my presentation will pose the question of the interrelation between literature, cinema, youth culture and youth activism during this period.

Νάντια Φραγκούλη

Λογοτεχνία, κινηματογράφος και νεανική κουλτούρα στις δεκαετίες του 1960 και του 1970: παραδείγματα διαλόγου των νεοελλήνων πεζογράφων με τον κινηματογράφο και η συμβολή τους στην ανάπτυξη ενός λογοτεχνικού αντιεξουσιαστικού λόγου

Από το 1960 και για μια εικοσαετία περίπου κερδίζουν έδαφος στην νεοελληνική πεζογραφική παραγωγή πεζογραφήματα, τα οποία εκφράζουν αμφισβήτηση απέναντι στους κρατικούς θεσμούς, αλλά και απέναντι στον μικροαστικό τρόπο ζωής, με κύριο φορέα την ίδια την ελληνική οικογένεια. Φαίνεται να αποτυπώνονται, επομένως, στη νεοελληνική πεζογραφία αιτήματα παρεμφερή με αυτά νεανικών κινημάτων, όπως εκείνα του εμβληματικού γαλλικού Μάη του 1968. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι πολύ συχνά σε αυτά τα κείμενα εντοπίζεται ένας ουσιώδης διάλογος με τον κινηματογράφο της εποχής, ο οποίος, μάλιστα, όπως θα φανεί από τα λογοτεχνικά παραδείγματα που θα σχολιαστούν, συμβάλλει καθοριστικά στην υπαινικτική απόδοση του αμφισβητητικού λόγου στα πεζογραφικά κείμενα. Το ερώτημα που θέτει η παρούσα ανακοίνωση, επομένως, είναι εκείνο της σύνδεσης της νεοελληνικής πεζογραφίας των δεκαετιών του 1960 και του 1970, με τον κινηματογράφο, όχι μόνο ως τρόπο έκφρασης, αλλά και ως κοιτίδα ιδεολογικών ζυμώσεων, η οποία συνδέθηκε κατά πρόνόμιο με τη νεανική κουλτούρα της περιόδου.

Panel 2.

Literature, resistance against the dictatorship and Historical fiction in the dictatorship

Λογοτεχνία, Αντιδικτατορική αντίσταση και Ιστορική μυθοπλασία στη δικτατορία

Anastasia Natsina

The pent-up spirit of anti-junta resistance in the first years of the Metapolitefsi: Recent research in the fields of literature and cultural history

This paper presents recent research on the literature and cultural history of the first years of the Metapolitefsi (1974-1981). The pent-up spirit of anti-junta resistance found cultural expression in the literary works of the younger generation, children's literature and the cinema, releasing a repressed energy and the liberal spirit that had been put on hold during the dictatorship. Drawing from the recent publication in Greek of the work of I. Dimitrakakis and A. Natsina (eds), *Metapolitefsi 1974-1981: Literature and Cultural History* (2021), this paper summarizes the major research findings that are of interest to the conference, for the benefit of the English-speaking audience.

Αναστασία Νάτσινα

Το καταπιεσμένο πνεύμα της αντιχουντικής αντίστασης στα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης: Πρόσφατη έρευνα στα πεδία της λογοτεχνίας και της πολιτισμικής ιστορίας

Η ανακοίνωση αυτή παρουσιάζει τη νεότερη έρευνα γύρω από τη λογοτεχνία και πολιτισμική ιστορία των πρώτων χρόνων της Μεταπολίτευσης (1974-1981), ως χώρων στους οποίους εκδηλώθηκε με ποικίλες μορφές το καταπιεσμένο αντιστασιακό πνεύμα εναντίον της χούντας που μόλις είχε καταρρεύσει. Το φιλελεύθερο πνεύμα που είχε ξεκινήσει από τη δεκαετία του 1960 και ανασχέθηκε με τη δικτατορία επιστρέφει με νέα ορμή και ανατρεπτικότητα ειδικότερα στα λογοτεχνικά έργα της νέας γενιάς αθλά και στη λογοτεχνία για παιδιά, όπως και στον κινηματογράφο. Αντιλώντας από τον πρόσφατο τόμο που επιμελήθηκαν ο Γ. Δημητρακάκης και η Α. Νάτσινα, *Μεταπολίτευση 1974-1981: Λογοτεχνία και πολιτισμική ιστορία* (2021), η ανακοίνωση συνοψίζει για το αγγλόφωνο κοινό τα κυριότερα ευρήματα που σχετίζονται με το θέμα του συνεδρίου.

Alexandra Zervou & Vassiliki Vassiloudi

The Greek Junta and historical fiction for children at the crossroads of political education and historical memory

Historical culture is the product of complex interaction between historiography, school history and popular history (Carretero, 2017). Historical fiction for young readers constitutes part of this culture; such fiction explores sensitive issues which in the past were considered taboo in history (Le Goff 1990). Based on a corpus of books for children and the young, published in the aftermath of the restoration of democracy till to date, we look into the narrative devices employed for the literary representation of the seven-year dictatorship in Greece (e.g., allegory, humour, remembrance writing). This kind of fiction raises complex questions: to what extent does pedagogical censorship intervene in the presentation of contemporary history? And, as a consequence, what is the political attitude dictated as part of the wider politicization implicitly targeted at young readers?

Αλεξάνδρα Ζερβού & Βασιλική Βασιλοΐδου

Η δικτατορία στην Ελλάδα και η ιστορική μυθοπλασία για παιδιά στο σταυροδρόμι της πολιτικής αγωγής και της ιστορικής μνήμης

Η ιστορική κουλτούρα είναι προϊόν της αλληλεπίδρασης μεταξύ ιστοριογραφίας, σχολικής ιστορίας και δημόσιας ιστορίας (Carretero, 2017). Μέρος της είναι οι σύγχρονές μας ιστορικές μυθοπλασίες που απευθύνονται σε νεαρούς αναγνώστες: πραγματεύονται ευαίσθητα θέματα που παλαιότερα ίσως «αποτελούσαν ταμπού για την ιστορία» (Le Goff 1990). Μελετώντας ένα corpus παιδικών και νεανικών βιβλίων που έχουν εκδοθεί από τη Μεταπολίτευση μέχρι τις μέρες μας, επιχειρείται η διερεύνηση των αφηγηματικών τεχνικών, μέσω των οποίων πραγματοποιείται η λογοτεχνική διαχείριση της εφτάχρονης δικτατορίας στην Ελλάδα. (π.χ. αλληγορία, χιούμορ, αναμνηστική γραφή). Τίθεται το ερώτημα μέχρι ποιο σημείο παρεμβαίνει η λεγόμενη παιδαγωγική λογοκρισία στην παρουσίαση της σύγχρονης ιστορίας και συνακόλουθα η πολιτική στάση που υπαγορεύεται από αυτήν. Η τελευταία θεωρείται ως μέρος της ευρύτερης πολιτικής αγωγής που υποβάλλεται, έμμεσα, στους νεαρούς αναγνώστες.

Katerina Dalakoura

History Education during the colonels' dictatorship

The formation of the social and national consciousness of Greek citizens, according to the "ideals" of the Greek junta, was the main concern of the educational policy of the dictatorship of the colonels. Thus, the 1964 education reform (to the extent that it had been institutionalized) was immediately abolished (Emergency Act 129/1967) with the coup d'état, and education was rapidly organized on new ideological axes and pre-1964 structural and administrative schemes: Government Gazette 163/1967; 239/1968; 218/1969; 225/1969. The above-mentioned concern is enshrined in the aims of education, as formulated in the respective educational legislation and in the contents of the curricula and timetables, and is highlighted by the density of circulars and "teaching instructions", which ensure the "faithful" implementation of educational policy and the control of educational/teaching practice. A characteristic feature of the contents of the 1969 explicit curriculum, which eventually was implemented throughout the dictatorship (as the 1973 curriculum was neither ratified nor implemented),

is the emphasis placed on the teaching of "social subjects" (History, Geography, Religion, Philosophy); greater than the emphasis on the antiquarian subjects – common to all history curricula up to this period. These subjects take up 20% of the weekly teaching hours in the timetable (antiquarian 15%). In this context, the history subject- perhaps more so than other "social subjects" - becomes of major importance for the regime and its educational (and wider) objectives. This paper will therefore focus on the purposes of the history education during this period, on the selection and extent of the subject's contents that seem to be of "special interest" to the regime, linking this analysis to the legitimization of the regime in the consciousness of the students and the guidance / control of their social / political collective actions.

Κατερίνα Δαλακούρα

Η διδασκαλία της ιστορίας στο σχολείο την περίοδο της δικτατορίας των συνταγματαρχών

Η διαμόρφωση της κοινωνικής και εθνικής συνείδησης των Ελλήνων πολιτών, σύμφωνα με τα «ιδεώδη»/ιδεολογία της Επταετίας, υπήρξε το κύριο μέλημα της εκπαιδευτικής πολιτικής της δικτατορίας των συνταγματαρχών. Έτσι η μεταρρύθμιση του 1964 (στο βαθμό που είχε θεσμοθετηθεί) καταργείται (Α.Ν. 129/1967) άμεσα, με την πραξικοπηματική κατάληψη της εξουσίας, και η εκπαίδευση οργανώνεται ταχύτατα πάνω σε νέους ιδεολογικούς άξονες και προγενέστερα του 1964 διαρθρωτικά και διοικητικά σχήματα (ΦΕΚ 163/1967, ΦΕΚ239/1968, ΦΕΚ 218/1969, ΦΕΚ 225/1969). Η προαναφερόμενη μέριμνα, εγγράφεται στους σκοπούς της εκπαίδευσης, όπως διατυπώνονται στα αντίστοιχα εκπαιδευτικά νομοθετήματα και στα περιεχόμενα των Αναλυτικών και Ωρολογίων Προγραμμάτων, και αναδεικνύεται από την πυκνότητα των εγκυκλίων και «διδακτικών οδηγιών», που διασφαλίζουν την «πιστή» εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής και τον έλεγχο της εκπαιδευτικής/διδακτικής πράξης. Χαρακτηριστικό στοιχείο των περιεχομένων των ΑΠ του 1969, που

αποτελούν και τα ΑΠ της δικτατορίας (καθώς τα ΑΠ του 1973 δεν πρόλαβαν να επικυρωθούν και υλοποιηθούν) είναι η έμφαση που δίνεται στη διδασκαλία των «κοινωνικών μαθημάτων» (Ιστορίας, Γεωγραφίας, Θρησκευτικών, Φιλοσοφίας)· μεγαλύτερη από την (παραδοσιακή) έμφαση στα αρχαιογνωστικά μαθήματα. Τα μαθήματα αυτά καταλαμβάνουν το 20% των εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας του ωρολογίου προγράμματος (τα αρχαιογνωστικά 15%). Στο πλαίσιο αυτό η διδασκαλία της ιστορίας –περισσότερο ίσως από τα λοιπά «κοινωνικά μαθήματα» αποκτά βαρύνουσα σημασία για το καθεστώς και τους εκπαιδευτικούς (και τους ευρύτερους) στόχους του. Η εισήγηση αυτή λοιπόν θα εστιάσει στους σκοπούς της διδασκαλίας της ιστορίας στο σχολείο την περίοδο αυτή, στην επιλογή και έκταση των περιεχομένων της που φαίνεται να ενέχουν «ιδιαίτερο ενδιαφέρον» για το καθεστώς, συνδέοντας την ανάλυση αυτή, με την «νομιμοποίηση» του καθεστώτος στην συνείδηση των μαθητών/τριών και την «καθοδήγηση»/έλεγχο της κοινωνικής/πολιτικής συλλογικής τους δραστηριότητας.

Panel 3.

Music in Detention Centers and Censorship during the dictatorship
Μουσική στα κρατητήρια και λογοκρισία στην δικτατορία

Anna Papaeti

Sonic Violence and Acoustic Witnessing in the Detention Centres of the Dictatorship in Greece (1967–1974)

Carceral sites are forms of institutional of power; they are also sites of struggle(s). In such settings music, sound and silence can transform space and time for detainees either negatively or positively, or both. Tuning into the soundscapes of detention, turning ourselves into ear-witnesses to the extent that we can, allows us to see the workings of carceral power but also the dynamic of the sonic experience. Focusing on the experiences of young political prisoners, this paper investigates the soundscapes of Athens-based detention sites during the military dictatorship in Greece. It explores new, coercive interrogation techniques practiced by the regime, to which sound is integral. At the same time, it discusses the ways in which music and sound become the means of acoustic witnessing for political prisoners, reclaiming agency and (political) subjectivity.

Άννα Παπαέτι

Ηχητική βία και ακουστική μαρτυρία στα κρατητήρια της δικτατορίας (1967-1974)

Οι χώροι κράτησης αποτελούν αφενός μια μορφή θεσμικής εξουσίας. Αφετέρου είναι χώροι στους οποίους εκτυλίσσονται μια σειρά από αγώνες. Υπό αυτές τις συνθήκες η μουσική, ο ήχος και η σιωπή έχουν τη δυνατότητα να μεταμορφώσουν τον χώρο και τον χρόνο για τους κρατούμενους είτε αρνητικά είτε θετικά, ή ακόμα και με ένα πιο σύνθετο τρόπο. Συντονιζόμενοι στα ηχοτοπία της κράτησης γινόμαστε (ηχητικοί) μάρτυρες, στο βαθμό που μπορούμε, της λειτουργίας της εξουσίας του εγκλεισμού αλλά και της δυναμικής της ηχητικής εμπειρίας. Η ανακοίνωση διερευνά τα ηχοτοπία χώρων κράτησης στην Αθήνα, δίνοντας έμφαση στις εμπειρίες νέων πολιτικών κρατουμένων. Εξετάζει τις νέες μεθόδους βασανισμού που χρησιμοποίησε το καθεστώς, στις οποίες ο ήχος αποτέλεσε αναπόσπαστο μέρος. Ταυτόχρονα, εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους ο ήχος και η μουσική μετατρέπονται σε ένα είδος ακουστικής μαρτυρίας για τους κρατούμενους, μέσα από τα οποία επαναδιεκδικούν την ιδιότητά τους ως δρώντα (πολιτικά) υποκείμενα.

Penelope Petsini

Censorship mechanism in the dictatorship of the Colonels: Continuities and discontinuities in practices of social surveillance and discipline

This paper provides a historical overview of censorship based on archival research in the General State Archives of Greece which host the archive of the General Secretariat of Press and Information, a state institution that, up to the Restoration of Democracy, exercised preventive censorship in film, music and theatre. The right of the state to define and control the content of cultural production has been taken for granted since the first half of the 20th century, yet the dictatorship attempted to bring this production under its absolute control, systematizing regulatory censorship and extending the informal one. The Colonels regime thus left an impressive legacy of archival material related to censorship as well as documents of surveillance practices that were occasionally used. The paper documents acts and forms of censorship reconstructing state discourse in arts and contextualizing the state censorship apparatus.

Πνευλόνη Πετσίνη

Ο λογοκριτικός μηχανισμός στη δικτατορία των Συνταγματάρχων: Συνέχειες και ασυνέχειες στις πρακτικές επιτήρησης και πειθάρχησης της κοινωνίας

Η εισήγηση αποτελεί μια ιστορική επισκόπηση της λογοκρισίας που βασίζεται σε αρχειακή έρευνα στα Γενικά Κρατικά Αρχεία του Κράτους, τα οποία διατηρούν το αρχείο της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών, ενός κρατικού θεσμού που, έως τη Μεταπολίτευση, ασκούσε προληπτική λογοκρισία σε τέχνες όπως ο κινηματογράφος, η μουσική και το θέατρο. Το δικαίωμα του κράτους να ορίζει και να ελέγχει το περιεχόμενο της πολιτισμικής παραγωγής εκλαμβάνεται ως αυτονόητο ήδη από το πρώτο μισό του 20ου αιώνα, με τη διαφορά ότι η δικτατορία επιχειρεί να θέσει ολοκληρωτικά αυτή την παραγωγή υπό τον έλεγχό της, συστηματοποιώντας την θεσμοθετημένη λογοκρισία και επεκτείνοντας την άτυπη. Άφησε έτσι στις επόμενες γενιές μια εντυπωσιακή κληρονομιά αρχειακού υλικού που αφορά σε τεκμήρια λογοκρισίας αλλά και ντοκουμέντα των πρακτικών επιτήρησης που χρησιμοποιούνταν κατά καιρούς προκειμένου να τη φέρουν εις πέρας. Μελετώντας το αρχειακό αποτύπωμα αυτού του μηχανισμού, η εισήγηση καταγράφει πράξεις και μορφές λογοκρισίας παρουσιάζοντας τον θεσμικό λόγο περί λογοκρισίας στις τέχνες και το πλαίσιο του κρατικού λογοκριτικού μηχανισμού.

Panel 4.

University Institutions and resistance against the dictatorship
Πανεπιστημιακό θεσμός και αντιδικτατορική αντίσταση

Vangelis Karamanolakis,
Angeliki Christodoulou & Vassilis Gonis

The University against the antidictatorial student movement. The Disciplinary Board of the University of Athens (1967-1974)

The paper will offer some preliminary findings of an ongoing research project on the role of the University of Athens Disciplinary Board in the 20th century. Our research draws on the untapped archive of the University of Athens Disciplinary Board and explores the disciplinary policy and practices of the institution towards students in a changing political and social landscape. The focus of this paper will be on changes in the institution's disciplinary policy under an authoritarian regime such as the seven-year military dictatorship. It will first highlight the effects of the junta's suffocating control within the institution on the number of cases and nature of student misconduct. Secondly, it will try to point out how the development of the student movement against the dictatorship led to the closer cooperation of the university with the law enforcement authorities.

Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Αγγελική Χριστοδούλου & Βασίλης Γκόννης

Το Πανεπιστήμιο απέναντι στο αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Πανεπιστημίου Αθηνών (1967-1974)

Η ανακοίνωση αξιοποιεί τα αποτελέσματα μιας εν εξελίξει έρευνας των τριών ομιλητών για το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Πανεπιστημίου Αθηνών στον 20ό αιώνα. Η έρευνα που βασίζεται στο αναξιοποίητο αρχείο του Συμβουλίου επιχειρεί να διερευνήσει την πειθαρχική πολιτική του ιδρύματος απέναντι στους φοιτητές και τις φοιτήτριες, όπως καθορίζεται κάθε φορά με βάση τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες. Εστιάζει, έτσι, στις αλληλαγές στην πειθαρχική πολιτική του ιδρύματος στο πλαίσιο ενός αυταρχικού στρατιωτικού καθεστώτος, όπως ήταν η επτάχρονη δικτατορία. Θέλει καταρχάς να αναδείξει τις επιπτώσεις του αποπνικτικού ελέγχου που επέβαλε η χούντα στο εσωτερικό του ιδρύματος στον αριθμό και στον χαρακτήρα των φοιτητικών παραπτώματων. Κατά δεύτερο λόγο επιδιώκει να επισημάνει το πως η ανάπτυξη του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος οδήγησε στη στενότερη συνεργασία του πανεπιστημίου με τις δικαστικές αρχές στοχεύοντας ενάντια στη νεοφαιστική διαμαρτυρία.

Nikos Papadakis & Stylianos Ioannis Tzagkarakis

«Hanging the ax» of discipline. The Higher Education Policy of the April Dictatorship in Greece and Students' resistance to the Dictatorship

The proposed paper analyzes the main components, ideological features and practices that constitute the (overall) educational and specifically, the university policy of the April Dictatorship in Greece (1967-1974).

The analysis of the relevant research material shows that this policy was characterized by:

- the intention to redefine the relations of the Universities with the («occupied») State,
- the coordinated effort to insert specific ideological authoritarian interpretations in the Discourses and Policies for Higher Education and consequently, in the reform efforts of the Dictatorship,
- the institutionalization of a new economy of power based on control technologies which favored the formation of (ideologically over-determined) discipline and extended state intervention into every aspect of the Higher Education Institutions,
- the construction of a surveillance, punishment, control and discipline framework, strictly demarcated and authoritarian.

Simultaneously, this policy aimed a) at an extensive criminalization of behavior, as well as of the “non-nationalistic” and ideologically “un-orthodox” thinking in Universities and in other Educational Institutions, b) at the reduction of any degree of teaching staff's and students' autonomy, and c) at the promotion of some alleged- ostensible, seemingly «liberal», measures and proposals. The ultimate objective was both these specific measures and the overall (authoritarian) university policy to become feasible (legitimizing- permissible strategy) and subsequently implemented.

In addition, students' (persistent, influential and multi-level) resistance (at the level of both Discourse and Political Action) to the University «Reforms» attempted by the April Dictatorship, as well as against the Dictatorship per se and subsequently to the State and Constitutional infringement, will be also analytically examined and contextualized.

Νίκος Παπαδάκης & Στυλιανός Ιωάννης Τζαγκαράκης

«Επικρεμώντας τον πέλεκυν» της πειθαρχίας. Η Πολιτική της Απριλιανής Δικτατορίας για την Ανώτατη Εκπαίδευση και η αντίσταση των φοιτητών στη Δικτατορία

Η συγκεκριμένη μελέτη αναλύει τις βασικές παραμέτρους, ιδεολογικά χαρακτηριστικά και πρακτικές που συγκροτούν την εκπαιδευτική και συγκεκριμένα την πανεπιστημιακή πολιτική της Απριλιανής δικτατορίας στην Ελλάδα (1967-1974). Η ανάλυση του σχετικού ερευνητικού υλικού αναδεικνύει ότι αυτή η πολιτική χαρακτηρίστηκε από:

- την πρόθεση επαναπροσδιορισμού των σχέσεων των Πανεπιστημίων με το («υπό κατοχή») Κράτος,
- τη συντονισμένη προσπάθεια ένθεσης συγκεκριμένων ιδεολογικών αυταρχικών προβολών στους λόγους και στις πολιτικές για την Ανώτατη Εκπαίδευση και κατά συνέπεια, στις «μεταρρυθμιστικές» προσπάθειες της Δικτατορίας,
- τη θεσμοθέτηση μιας νέας οικονομίας της εξουσίας, που εδράζεται σε τεχνολογίες ελέγχου οι οποίες ευνόησαν τη διαμόρφωση (ιδεολογικά υπερ-καθορισμένης) πειθαρχίας και την επέκταση της κρατικής παρέμβασης σε κάθε πτυχή των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- την κατασκευή ενός πλαισίου επιτήρησης, τιμωρίας, ελέγχου και πειθαρχίας, αυστηρά οριοθετημένου και αυταρχικού.

Ταυτόχρονα, αυτή η πολιτική είχε ως στόχο α) την εκτεταμένη ποινικοποίηση της συμπεριφοράς, καθώς και της «μη εθνικιστικής» και ιδεολογικά «μη ορθόδοξης» σκέψης στα Πανεπιστήμια και σε άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, β) τη απομείωση οποιουδήποτε βαθμού αυτονομίας του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών, και γ) την προώθηση κάποιων φαινομενικά «φιλελεύθερων» μέτρων και προτάσεων, που ωστόσο εξέβαλαν στην μεγιστοποίηση του ελέγχου. Ο απώτερος στόχος ήταν τόσο αυτά τα συγκεκριμένα μέτρα όσο και η συνολική (αυταρχική) πανεπιστημιακή πολιτική να καταστούν εφικτά (νομιμοποιητική-επιτρεπτική στρατηγική) και στη συνέχεια να εφαρμοστούν.

Επιπρόσθετα, η Αντίσταση (επίμονη, επιδραστική και πολυεπίπεδη) των φοιτητών (σε επίπεδο λόγου και πολιτικής δράσης) στις πανεπιστημιακές «μεταρρυθμίσεις» που επιχειρήθηκαν από την Απριλιανή Δικτατορία, καθώς και κατά της δικτατορίας καθαυτής και συνακόλουθα, κατά της συνταγματικής εκτροπής, εξετάζεται αναλυτικά.

Panel 5.

The Student Movement against the dictatorship
Το Αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα

Olympios Dafermos

The Antidictatorial Student Movement:
 Physiognomy and effective action

The anti-dictatorial Student Movement emerged in January 1972, after the dismantling of most of the illegal resistance organizations. Its activities, organization and operation are not similar to those of the resistance organizations. It structures its self-organization from the bottom-up. It operates in a direct democratic manner, visibly and en mass. It is not determined by political centres outside of the student community. It detects its modes of action by surprising the repressive mechanisms, and, at the same time, surprising itself. Within it, and after its inception, left-wing student resistance organizations are created, and are determined more by the movement, which they themselves create, rather than by their political party guidance. The function of its self-organization, whose units function in a coordinating way and not authoritatively, ensures the unity of the movement, its wide expansion and, by extension, its effective action.

Ολύμπιος Δαφέρμος

Αντιδικτατορικό Φοιτητικό Κίνημα:
 Φυσιογνωμία και αποτελεσματική δράση

Το ΑΦΚ εκδηλώνεται τον Ιανουάριο 1972, μετά την εξάρθρωση των περισσότερων παράνομων αντιστασιακών οργανώσεων. Η δράση, η οργάνωση και η λειτουργία του δεν μοιάζουν με εκείνες των αντιστασιακών οργανώσεων. Δομεί την αυτοοργάνωση του από τα κάτω. Λειτουργεί αμεσοδημοκρατικά, ορατά και μαζικά. Δεν καθορίζεται από πολιτικά κέντρα εκτός του φοιτητικού χώρου. Ανιχνεύει τους τρόπους δράσης του εκπληθίσοντας τους κατασταλτικούς μηχανισμούς αυτοεκπληθισόμενο και το ίδιο. Στο εσωτερικό του, και μετά το ξεκίνημα του, δημιουργούνται φοιτητικές αντιστασιακές αριστερές οργανώσεις, οι οποίες καθορίζονται περισσότερο από το κίνημα, που και οι ίδιες δημιουργούν, παρά από την κομματική τους καθοδήγηση. Η λειτουργία της αυτοοργάνωσης του, της οποίας τα όργανα λειτουργούν συντονιστικά και όχι εξουσιαστικά, εξασφαλίζει την ενότητα του κινήματος, την μαζικοποίηση του και κατ' επέκταση την αποτελεσματική του δράση.

Anna Madoglou

The anti-dictatorial activism in Greece The minority of the Polytechnion: Emergence - Conflict - Integration

On 21 April 1967, the junta imposed itself by force, without obtaining the consent of the Greek people. The Polytechnic uprising of November 1973 was a milestone in the anti-dictatorship struggle, led mainly by young students. The research tests the hypothesis whether the Polytechnic uprising is an act of minority, and whether the participants in the revolt acted as an active minority. Three historical moments are presented: the emergence, the conflict and the integration. The process of emergence of the Polytechnic minority is traced to the post-war expansion of educational mechanisms and the formation of the students as a historical subject (identity). In the conflict phase, the three social opponents are defined: the participants in the revolt/a minority - the military regime/power - the Greek people/population, the stakes of the conflict, the relations established between them and the behaviors that were adopted. Finally, integration is linked to the idea that, when the goals of the minority are fulfilled, the latter transforms into a dominant social group.

Άννα Μαντόγλου

Η αντιδικτατορική δράση στην Ελλάδα Η μειονότητα του Πολυτεχνείου: Ανάδυση - Σύγκρουση – Ενσωμάτωση

Στις 21 Απριλίου του 1967, η χούντα επιβλήθηκε με τη βία χωρίς να αποσπάσει τη συναίνεση του ελληνικού λαού. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριου του 1973, αποτελεί ορόσημο αντιδικτατορικού αγώνα με πρωταγωνιστές κυρίως τους νέους φοιτητές. Στην έρευνα ελέγχεται η υπόθεση εάν η εξέγερση του Πολυτεχνείου αποτελεί μειονοτική πράξη και εάν οι εξεγερθέντες έδρασαν ως ενεργή μειονότητα. Παρουσιάζονται τρεις ιστορικές στιγμές: η ανάδυση, η σύγκρουση και η ενσωμάτωση. Η διαδικασία ανάδυσης της μειονότητας του Πολυτεχνείου εντοπίζεται στη μεταπολεμική διεύρυνση των εκπαιδευτικών μηχανισμών και τη συγκρότηση των φοιτητών σε ιστορικό υποκείμενο (ταυτότητα). Στη φάση σύγκρουσης ορίζονται οι τρεις κοινωνικοί αντίπαλοι: εξεγερθέντες/μειονότητα - στρατιωτικό καθεστώς/εξουσία - ελληνικός λαός/πληθυσμός, το διακύβευμα της σύγκρουσης, οι σχέσεις που εγκαθιδρύονται μεταξύ τους και οι συμπεριφορές που υιοθετούνται. Τέλος, η ενσωμάτωση συνδέεται με την ιδέα ότι, όταν εκπληρώνονται οι στόχοι της μειονότητας, η τελευταία μεταμορφώνεται σε κυρίαρχη κοινωνική ομάδα.

Panayotis G. Kimourtzis

Student movement, student unrest, student resistance in Greece during the 20th century. A discussion with starting point the 21st April 1967 dictatorship

Students leading role and dynamic involvement, were key factors in putting an end to the April 21st, 1967 dictatorship in Greece. Being a major turn point in modern Greek history, this immediately gave rise to discussions on the role of the so called “student movement” and its relation to political developments through the course of coming years. Under the circumstances, contemporary studies began to unify earlier student activities on the whole. Temporarily, according to the dominant viewpoint, students were attributed a continuous progressive attitude (ideologically and practically). Today, richer archival records, as well as further elaborated understanding, allows researchers to reconsider this position. Furthermore, international discussions about the interventionist -political and social- character of student action, have emerged. As from the 1980s and onwards, this shift was supported by the development of the history of universities research field. Greek student activities are considered comparatively, while integrated into the international context. Actually, this is linked to considerations within homocentric circles: protests against university issues, actions for political decisions in democratic regimes, resistance to authoritarian regimes.

This presentation aims to disengage Greek students’ resistance against the April 21st, 1967 dictatorship from other student actions of the past. It also aims at promoting it as a leading action of conscious political intervention, with well-defined orientation, as well as a broad impact. Nonetheless, it associates with similar actions within fascist regimes in other countries (indicatively: Spain, Portugal). Finally, it aspires to disengage from a sterile form of co-examination with other actions which showed a dissimilar structure, as well as scope.

Παναγιώτης Γ. Κιμουρτζής

Φοιτητικό κίνημα, φοιτητική αναταραχή, φοιτητική αντίσταση στην Ελλάδα κατά τον 20ο αιώνα. Μια διαπραγμάτευση με αφετηρία την δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967

Η δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967 ανατράπηκε, με τους φοιτητές να αναλαμβάνουν πρωταγωνιστικό ρόλο και να έχουν ενεργητική συμμετοχή. Άμεσο αποτέλεσμα της σημαντικής αυτής στιγμής στην νεότερη ελληνική ιστορία ήταν να ανοίξει μία συζήτηση για τον ρόλο του φοιτητικού κινήματος, όπως αποκλήθηκε, στις πολιτικές εξελίξεις του τύπου διαχρονικά. Υπό το βάρος των περιστάσεων άρχισαν να γράφονται μελέτες που ενοποιούσαν όλες τις φοιτητικές δράσεις κατά το παρελθόν. Επικράτησε προσωρινά μία θεώρηση που απέδιδε στους φοιτητές διαρκή προοδευτική στάση (ιδεολογική και έμπρακτη). Σήμερα το θέμα τείνει να επανεξετάζεται με την βοήθεια πολύ περισσότερων αρχειακών δεδομένων και καλύτερα επεξεργασμένων ερμηνειών. Άλλωστε, το θέμα των φοιτητικών δράσεων παρεμβατικού -πολιτικού και κοινωνικού- χαρακτήρα, άρχισε να αναπτύσσεται και διεθνώς. Σε αυτό βοήθησε η ενδυνάμωση του ερευνητικού πεδίου της ιστορίας των πανεπιστημίων από την δεκαετία του 1980 και κατόπιν. Οι ελληνικές φοιτητικές δράσεις μπορούν πλέον να εξετάζονται και συγκριτικά, ενταγμένες μέσα στο διεθνές περιβάλλον. Μάλιστα, σε ομόκεντρους κύκλους: διαμαρτυρίες για πανεπιστημιακά ζητήματα, δράσεις για πολιτικές αποφάσεις σε δημοκρατικά καθεστώτα, αντίσταση σε αυταρχικά καθεστώτα.

Η εισήγηση στοχεύει να διαχωρίσει την αντίσταση των Ελλήνων φοιτητών απέναντι στην δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967, από άλλες φοιτητικές δράσεις του παρελθόντος. Να την αναδείξει ως κορυφαία ενέργεια συνειδητής πολιτικής παρέμβασης, με σαφή προσανατολισμό και με ευρεία απήχηση. Να την συσχετίσει με ομόλογες δράσεις μέσα σε φασιστικά καθεστώτα σε άλλες χώρες (ενδεικτικός: Ισπανία, Πορτογαλία). Εντέλει, να την αποχωρίσει από ένα άγονο σχήμα συνεξέτασής της με άλλες δράσεις που ούτε είχαν την δική της συγκρότηση, ούτε την δική της εμβέλεια.

Panel 6.

Experiences and Perspectives by and for young people during the dictatorship
Εμπειρίες και Οπτικές από, και για νέους/νέες στην περίοδο της δικτατορίας

Kostas Katsapis

Children and “neglected children” of the Dictatorship. A cultural approach

The term “Children of Dictatorship” derives from the well-known research of Kostis Kornetis and characterizes the radical youth of the student movement. But we must recognize that these children were not the only children of this difficult era. Alongside of them, thousands of young people had a strong relation with the cultural revolution of the late sixties. In our research, we consider them as the “neglected children of the Dictatorship”. Besides them and if we want to be honest, we must pay attention to the vast majority of the youth during the Regime of the Colonels. Young people without political activity, people who never had an interest about the American underground culture, members of the working class who cared only about their families and their jobs. These are not the neglected children, these are the “bastards” of the academic History, maybe because it is not easy to document their life or to deal with their cultural identities and political impact.

Κώστας Κατσάπης

«Παιδιά και αποπαίδια της Δικτατορίας». Μια πολιτισμική ανάγνωση

Ο όρος «παιδιά της Δικτατορίας» φυσικά προέρχεται από τη γνωστή και θεμελιώδη μελέτη του Κ. Κορνέτι για τη νεολαία του φοιτητικού κινήματος. Εν τούτοις, αν και αναγνωρισμένα από την Ιστορία, αυτά δεν ήταν τα μόνα «παιδιά» της εποχής. Πλάι τους, οι νέοι που μπήκαν, ο καθένας με τον τρόπο του και στον βαθμό που επέλεξε στην άλλη μεγάλη επανάσταση της εποχής που ήταν η πολιτισμική. Τα αποπαίδια. Στην άκρη της γωνίας, το πλήθος των σταξινομητών νέων, τα νόθα της Ιστορίας: απολιτικά, αδιάφοροι για τα μεγάλα της πολιτικής, συχνά λαϊκοί νέοι, με αυξημένη την ευθύνη της επιβίωσης των ιδίων και της οικογένειας. Στην εισήγησή μας θα επιχειρήσουμε να διερευνήσουμε αν υπήρξε επικοινωνία ανάμεσα στις διαφορετικές ποιότητες του νεανικού πληθυσμού. Επίσης, θα εστιάσουμε στις πολιτισμικές αναγνώσεις και την ανάληψη που έκαναν για τους «ακαθόριστους πολιτικά» αυτούς νέους, τόσο η Δικτατορία των Συνταγματάρχων όσο και (στους πρώτους μήνες της Μεταπολίτευσης) εκπρόσωποι των αριστερών νεολογίων.

Eleni Kouki

Lessons from May 1968 The 21st April Dictatorship view on youth uprisings

The dictatorship of April 21, at least the circles that aspired to shape its ideology, closely followed the events of May 1968 in France. They tried to understand them, based on their own authoritarian and anti-communist perception, and subsequently to use them to their advantage, to design their own domestic policies.

In this paper, we will first present the articles of the Free World, the foremost pro-regime newspaper of that period, and we will analyze how the uprising was represented day by day. Next, we present Georgios Georgalas' book, *The Crisis of Consumer Society*, published in 1971. In it, Georgalas, who at the time was trying to rise to the top echelons of the dictatorial government, attempts a comprehensive analysis of the 'decline' of Western society. According to Georgalas the youth uprisings that had occurred in the previous years were a fundamental symptom of this decline. Accordingly, it proposes solutions for Greece to deal with similar problems.

These texts produced by supporters and functionaries of the regime allow us to ask questions about the ideology and the cultural environment of the dictatorship, its strategy in terms of communication both at home and abroad.

Ελένη Κούκκ

Μαθήματα από το Μάη του 1968 Η οπτική των Αριθιλιανών για τη νεολαία και τις εξεγέρσεις τns

Η δικτατορία της 21ης Απριλίου, τουλάχιστον οι κύκλοι που φιλοδοξούσαν να αναλάβουν την επικοινωνία και να διαμορφώσουν την ιδεολογία της, παρακολούθησε με προσοχή τα γεγονότα στη Γαλλία το Μάη του 1968. Προσπάθησε να τα κατανοήσει, με βάση όμως πάντα το δικό της αντιληπτικό πλαίσιο, να τα αξιοποιήσει προς όφελος της, να σχεδιάσει τη δική της εσωτερική πολιτική.

Στο πλαίσιο αυτής της ανακοίνωσης, θα παρουσιάσουμε πρώτα την αρθρογραφία του Ελευθερου Κόσμου, της κατεξοχήν φιλοκαθεστωτικής εφημερίδας κατά την περίοδο εκείνη, και θα αναλύσουμε πώς αντιλήφθηκε μέρα με τη μέρα την εξέγερση. Στη συνέχεια, θα παρουσιάσουμε το βιβλίο του Γεωργίου Γεωργαλά, *Η κρίση της καταναλωτικής κοινωνίας*, που εκδόθηκε το 1971. Σε αυτό ο Γεωργαλάς που εκείνη την εποχή προσπαθούσε να αναρριχηθεί στα ανώτερα κλιμάκια της δικτατορικής κυβέρνησης, επιχειρεί μια συνολική ανάλυση της δυτικής κοινωνίας βασιζόμενος στις νεανικές εξεγέρσεις που είχαν συμβεί τα προηγούμενα χρόνια. Συγχρόνως, προτείνει λύσεις για το πώς η Ελλάδα μπορεί να αντιμετωπίσει ένα αντίστοιχο πρόβλημα.

Ο Μάης του 1968 και τα κείμενα που παράχθηκαν από την πλειυρά των υποστηρικτών και στελεχών του καθεστώτος μας επιτρέπουν να θέσουμε ερωτήματα για την ιδεολογία και το πολιτισμικό σύμπαν της δικτατορίας, τη στρατηγική της ως προς την επικοινωνία τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό.

Panel 7.

Narratives and Discourse of resistance against the dictatorship
Αφηγήσεις του αντιδικτατορικού αγώνα

Nikos Serdedakis

Activists' Autobiographical narratives of dynamic anti-junta resistance

Most of the research on anti-junta collective action in Greece usually focuses on the major events of protest against the dictatorship and in particular on the anti-dictatorial student movement of the period 1972-1973. Less attention has been given to resistance actions undertaken immediately after the imposition of the military regime. Young activists, radicalized during the contentious events of 1965, immediately after the first wave of arrests and repression, will form organizations, promoting symbolic violence as a means of active resistance to the dictatorship. Initially, I will present data regarding the actions undertaken by the dynamic resistance organizations, throughout 1967-1974. Subsequently, two published autobiographical texts of dynamic resistance activists will be analyzed. The analysis of these autobiographical narratives can help us to shed light on the reasons that led young activists to engage in high-risk collective action.

Νίκος Σερντεδάκης

Η δυναμική αντίσταση κατά της δικτατορίας στις αυτοβιογραφικές αφηγήσεις των πρωταγωνιστών της

Ως επί το πλείστον η μελέτη της αντιδικτατορικής δράσης στην Ελλάδα επικεντρώνεται στα μεγάλα γεγονότα διαμαρτυρίας κατά της δικτατορίας και ιδιαίτερα στο φοιτητικό κίνημα της περιόδου 1972-1973. Λιγότερη προσοχή έχει δοθεί στις χρονικά πρότερες αντιστασιακές δράσεις που εκκινούν αμέσως μετά την επιβολή του δικτατορικού καθεστώτος. Νεαροί ακτιβιστές, ριζοσπαστικοποιημένοι από τα συγκρουσιακά γεγονότα του 1965, αμέσως μετά το πρώτο κύμα συλλήψεων και καταστολής, θα σχηματίσουν οργανώσεις, προτάσσοντας την συμβολική βία ως μέσο ενεργητικής αντίστασης στη δικτατορία. Στο πλαίσιο της εισήγησης, αρχικά θα παρουσιαστούν δεδομένα από τη δράση των οργανώσεων της δυναμικής αντίστασης καθ' όλη τη διάρκεια του δικτατορικού καθεστώτος. Ακολούθως θα αναλυθούν δύο δημοσιευμένα αυτοβιογραφικά κείμενα αγωνιστών της δυναμικής αντίστασης. Η ανάλυση αυτών των αυτοβιογραφιών μπορεί να μας βοηθήσει στην κατανόηση της επιλογής τους να εμπλακούν σε συλλογικές δράσεις υψηλού ρίσκου.

Yiannis Karagiannis

Politics as resistance, the resistance as politics: (re)constructions of the collective past through individual narratives

The presentation examines testimonies of individuals who participated in the uprising of the Polytechnic University in November 1973. It analyses the narrative and rhetorical strategies by which these events are (re)constructed and their specific meanings are formed. The study focuses on various meanings of the resistance, as well as on representations of the historical experience that renders the "Polytechnic" a decisive milestone: both individually (formative socialization event) and collectively (a top event of mass political mobilization). Emphasis is placed on storytelling that forms the uniqueness of the "Polytechnic" and seeks to protect it from (later) political exploitations (the political situation and developments after the collapse of dictatorship; the armed struggle on behalf of the "Polytechnic"; the political violence; the specific interpretations of the historical events in the uprising of the Polytechnic University, etc).

Γιάννης Καραγιάννης

Η πολιτική ως αντίσταση, η αντίσταση ως πολιτική: (ανα)κατασκευές του συλλογικού παρελθόντος μέσα από ατομικές αφηγήσεις

Στην εισήγηση εξετάζονται μαρτυρίες ατόμων που συμμετείχαν στην εξέγερση του Πολυτεχνείου τον Νοέμβριο του 1973. Αναλύονται στρατηγικές ρητορικής και αφήγησης με τις οποίες (ανα)κατασκευάζονται και νοηματοδοτούνται τα γεγονότα της εξέγερσης. Η μελέτη εστιάζει στα ποικίλα νοήματα της αντίστασης, καθώς και σε αναπαραστάσεις της σχετικής ιστορικής εμπειρίας που καθιστούν το «Πολυτεχνείο» αποφασιστικό ορόσημο: τόσο ατομικά (διαμορφωτικό γεγονός κοινωνικοποίησης) όσο και συλλογικά (κορυφαίο γεγονός μαζικής πολιτικής κινητοποίησης). Έμφαση δίνεται σε εξιστορήσεις οι οποίες διαμορφώνουν τη μοναδικότητα του «Πολυτεχνείου» και επιδιώκουν να το προστατεύσουν από (μετέπειτα) πολιτικές εκμεταλλεύσεις (την πολιτική κατάσταση και εξελίξεις μετά την κατάρρευση της δικτατορίας, τον ένοπλο αγώνα εξ' ονόματος του «Πολυτεχνείου», την πολιτική βία, συγκεκριμένες ερμηνείες των ιστορικών γεγονότων στην εξέγερση του Πολυτεχνείου, κ.α.).

Panel 8.

The Greek political context and the movement against the dictatorship
Αντιδικτατορικό κίνημα και πολιτικό περιβάλλον στην Ελλάδα

Serafim Seferiades

The Political Context: Contentious Politics and Movement Outcomes in the Greek 60s

My goal in this –still evolving– research is to employ contemporary Contentious-Politics theory to shed light (highlight, problematize and explicate) features of the Greek 60s: a period extremely rich in causal mechanisms characterizing social protest but also processes pertaining both to democratization and its opposite (democratic hollowing). The cognitive orientation, however, is bi-directional: it involves exploring both how theory helps us understand the Greek case, and how the Greek case helps us refine theory. I first examine the ways in which the ‘contentious cycle’ problematique helps us analyze (a) organizations; (b) frames; (c) collective-action repertoires; and (d) contentious diffusion. I then move to an explanatory synthesis relating the contentious cycle to the underlying –and changing– Political Opportunity Structure, and conclude by tentatively generalizing about the relationship existing between contentious mobilization and democratization. Throughout the processes addressed, the role of youth mobilization has been of paramount importance. Considering that a good deal of it was what we often call ‘spontaneous’, emphasis is also placed on the importance of strategic action.

Σεραφείμ Ι. Σεφεριάδης

Το πολιτικό πλαίσιο: Συγκρουσιακή Πολιτική και κινηματικές εκβάσεις στην ελληνική δεκαετία του '60

Στόχος αυτής της –ακόμη υπό εξέλιξη– έρευνας αποτελεί η αξιοποίηση της θεωρίας της Συγκρουσιακής Πολιτικής προκειμένου να φωτιστούν (να υπογραμμιστούν, να προβληματιστούν και να επεξηγηθούν) πτυχές της ελληνικής δεκαετίας του '60: μιας περιόδου εξαιρετικά πλούσιας τόσο ως προς τους αιτιώδεις μηχανισμούς που χαρακτηρίζουν την κοινωνική διαμαρτυρία, όσο και ως προς διαδικασίες συναφείς με τον εκδημοκρατισμό και το αντίθετό του (τη δημοκρατική συρρίκνωση). Όμως ο γνωστικός προσανατολισμός είναι αμφίδρομος: περιλαμβάνει τη διερεύνηση τόσο του πώς η θεωρία μας βοηθά να κατανοήσουμε την ελληνική περίπτωση όσο και του πώς η ελληνική περίπτωση μας βοηθά να εκληπτύνουμε τη θεωρία. Εξετάζονται πρώτα οι τρόποι με τους οποίους η προβληματική του «συγκρουσιακού κύκλου» συμβάλλει στην καλύτερη ανάλυση (α) οργανώσεων, (β) πλαισιώσεων, (γ) ρεπερτορίων συλλογικής δράσης και (δ) της συγκρουσιακής διάχυσης. Προχωρώ στη συνέχεια σε μια επεξηγηματική σύνθεση που συσχετίζει το συγκρουσιακό κύκλο με την υποκείμενη –και μεταβαλλόμενη– δομή των πολιτικών ευκαιριών, και καταλήγω με προκαταρκτικές γενικεύσεις γύρω από τη σχέση ανάμεσα σε συγκρουσιακή κινητοποίηση και εκδημοκρατισμό. Σε όλες τις διαδικασίες που σχολιάζονται, ο ρόλος των κινητοποιήσεων της νεολαίας υπήρξε σημαίνων. Το γεγονός ότι μεγάλο τμήμα τους υπήρξε ό,τι συνήθως αποκαλούμε «αυθόρμητες» παρέχει την ευκαιρία για να υπογραμμιστεί επίσης ο κομβικός ρόλος της στρατηγικής δράσης.

Giorgos Tsiridis

The repressive equilibrium in dictatorial Greece: informal broadenings and formal milestones of youth mobilization

The various manifestations of civil society - illegal movement organizations, legal challengers, informal collectives, and the anti-dictatorial student movement - have emerged and acted at different historical junctures, presenting a diversity in their repertoire of action in correspondence to the regime's shifting oppression practices. The colonels themselves notably used the term «liberalization» [fileleftheropeisi] since the beginning of their rule, even before it was established in international literature as a factor of democratization. Their attempt of a controlled political liberalization stimulated the adaptive reflexes of collective challengers, especially within the youth, who swiftly interpreted the partial state disengagement from the public sphere as a political opportunity and adjusted their resistance practices accordingly. This equilibrium between state oppression and youth mobilization eventually led to the Polytechnic student uprising, a major political event of the Greek transitional experience.

Γιώργος Τσιρίδης

Η ισορροπία της καταστολής στη δικτατορική Ελλάδα: άτυπες διευρύνσεις και τυπικά ορόσημα της νεανικής κινητοποίησης.

Οι διαφορετικές εκφάνσεις της κοινωνίας πολιτών - παράνομες συνωμοτικές οργανώσεις, νόμιμες διεκδικητικές πρωτοβουλίες, άτυπες συλλογικότητες και το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα - εμφανίστηκαν και έδρασαν σε διαφορετική ιστορική συγκυρία, παρουσιάζοντας μια ποικιλομορφία στο διεκδικητικό τους ρεπερτόριο, ανταποκρινόμενες στο εκάστοτε καταστατικό πλαίσιο που έβετε το καθεστώς. Οι ίδιοι οι συνταγματάρχες χρησιμοποίησαν τον όρο «φιλελευθεροποίηση» από την πρώτη περίοδο της εξουσίας τους, πριν αυτός ακόμη καθιερωθεί στη διεθνή βιβλιογραφία ως παράγοντας εκδημοκρατισμού. Η προσπάθειά τους αυτή για μια ελεγχόμενη πολιτική φιλελευθεροποίηση κινητοποίησε τα αντανάκλαστα συλλογικών φορέων, ειδικά μεταξύ της νεολαίας, οι οποίοι ερμήνευσαν γρήγορα τη μερική απεμπλοκή του κράτους από τη δημόσια σφαίρα ως πολιτική ευκαιρία και προσάρμοσαν αναλόγως τις πρακτικές αντίστασής τους. Αυτή η ισορροπία μεταξύ της κρατικής καταστολής και της νεανικής κινητοποίησης οδήγησε τελικά στην φοιτητική εξέγερση του Πολυτεχνείου, ένα από τα πλέον σημαντικά πολιτικά γεγονότα της ελληνικής μεταβατικής εμπειρίας.

Efthimios Papavlasopoulos, Thomas Lazaridis & Mania (Maria) Sotiropoulou

“I swear never to obey to tyrants”.

The actions of youth anti-dictatorship organizations abroad and within the country: the cases of EPES (Association des Etudiants Hellenes de Paris) and the PAOS (Panhellenic Anti-Dictatorship Students Organization) “Rigas Feraios”

The attitude of Greek society towards the dictatorial regime is one of the least studied fields of the Third Hellenic Republic. In the “Metapolitefsis” (post-Junta era), in the resistance narrative, Youth was on center stage, especially during the Athens Polytechnic uprising. That describes the «myth» of resistance, on a symbolic level; as it was the beginning of the fall of the military dictatorship. The limited literature and the scattered empirical evidence document two resistance poles: one abroad (mass and dynamic) and one within the country (limited and sporadic). Also, the role of the international personalities and collectives in strengthening the resistance movement and in the delegitimization of the regime is highlighted. This paper will attempt to illuminate aspects of Youth resistance, by focusing on the first period of the “Junta” (1967-1971); in this period the regime tried to stabilize and legitimize itself. Our aim is to map the communication channels, the coordination forms of the resistance actions of Youth organizations that acted inside the country and abroad and the initiatives they undertook for the internationalization of the “Greek issue”. Based on the research findings, we will evaluate the efficacy, the limits and the contradictions of their actions.

We will examine through the political, ideological, cultural and theoretical context the demands and repertoire of actions of the youth movement in comparison with the pro-dictatorship era. The EPES (Association des Etudiants Hellenes de Paris) and the PAOS (Panhellenic Anti-Dictatorship Students Organization) “Rigas Feraios” are our case studies. Both organizations developed in the early dictatorship era and had remarkable anti-Junta activity and established communication networks. In both cases, the current research is lacking significant empirical evidence of their actions. Our study was based on the thematic analysis of their publications (magazines, newspapers etc.) and interviews with their leaders. The findings of the research aim to contribute to understanding the processes of transition from authoritarian regime and the political-institutional arrangements that laid the foundations of the Third Hellenic Republic.

Ευθύμιος Παπαβλασσόπουλος, Θωμάς Λαζαρίδης & Μάνια (Μαρία) Σωτηροπούλου

«Ορκίζομαι στην γνώμην των τυράννων να μην ελθώ ποτέ» [ορκίζομαι να μην υποταχθώ στους τυράννους].

Η δράση των νεολαιίστικων αντιδικτατορικών οργανώσεων στο εξωτερικό και το εσωτερικό: οι περιπτώσεις της Ένωσης των εν Παρισίοις Ελλήνων Σπουδαστών (ΕΠΕΣ) και της Πανελληνίας Αντιδικτατορικής Οργάνωσης Σπουδαστών (ΠΑΟΣ) «Ρήγας Φεραΐος»

Η στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στο δικτατορικό καθεστώς αποτελεί έναν από του αχαρτογράφητους μύθους της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας. Κεντρική θέση στο μεταπολιτευτικό αντιστασιακό αφήγημα έχει καταλάβει η νεολαία, η δράση της οποίας, ιδιαίτερα στην εξέγερση του Πολυτεχνείου συμπυκνώνει συμβολικά το μύθο της αντίστασης που σηματοδότησε την πτώση της στρατιωτικής δικτατορίας. Η περιορισμένη βιβλιογραφία και τα διάσπαρτα εμπειρικά τεκμήρια καταγράφουν δυο εστίες αντίστασης: μια στο εξωτερικό (μαζική και δυναμική) και μια στο εσωτερικό (περιορισμένη και σποραδική), ενώ παράλληλα αναδεικνύουν το ρόλο που διαδραμάτισαν στην ενδυνάμωση του αντιστασιακού κινήματος και στην απονομιμοποίηση του καθεστώτος διεθνείς προσωπικότητες και συλλογικότητες. Η παρούσα εισήγηση θα επιχειρήσει να φωτίσει όψεις της νεολαιίστικης αντίστασης εστιάζοντας στην πρώτη κρίσιμη περίοδο (1967-1970) που το καθεστώς επιχειρεί να σταθεροποιηθεί και νομιμοποιηθεί. Στόχος μας είναι χαρτογραφήσουμε τους δίαυλους επικοινωνίας και τις μορφές συντονισμού της αντιστασιακής δράσης των νεολαιίστικων οργανώσεων που έδρασαν στο εξωτερικό και στο εσωτερικό, καθώς και τις πρωτοβουλίες που ανέλαβαν για τη διεθνοποίηση του «ελληνικού ζητήματος». Με βάση τα πορίσματα της έρευνας θα αποτιμήσουμε την αποτελεσματικότητα, τα όρια και τις αντιφάσεις του εγχειρήματος. Επιπροσθέτως μέσα από την ανάλυση των πηγών θα επιχειρήσουμε να ανασυνθέσουμε κριτικά το θεωρητικό, ιδεολογικό πολιτισμικό και πολιτικό πλαίσιο της αντιδικτατορικής δράσης και να σχολιάσουμε συνέχειες και τομές με το αντίστοιχο πλαίσιο που καθόρισε τα αιτήματα και τα ρεπερτόρια δράσης του νεολαιίστικου κινήματος της προδικτατορικής περιόδου. Ως μελέτες περίπτωσης επιλέχθηκαν η Ένωση των εν Παρισίοις Ελλήνων Σπουδαστών (ΕΠΕΣ) και η Πανελλήνια Αντιδικτατορική Οργάνωση Σπουδαστών (ΠΑΟΣ) Ρήγας Φεραΐος. Και οι δυο οργανώσεις ανέπτυξαν πρώιμη και αξιοσημείωτη αντιδικτατορική δραστηριότητα και διαμόρφωσαν δίκτυα επικοινωνίας. Η έρευνά μας στηρίχθηκε κυρίως στην θεματική ανάλυση των εντύπων που εξέδιδαν καθώς και σε συνεντεύξεις με ηγετικά τους στελέχη. Τα πορίσματα της έρευνας φιλοδοξούν να εισφέρουν στην κατανόηση των διαδικασιών μετάβασης από το αυταρχικό καθεστώς στις πολιτικοθεσμικές διευθετήσεις που έθεσαν τις βάσεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας.

Panel 9.

The movement against the dictatorship outside of Greece & European integration
Αντιδικτατορικό κίνημα σε χώρες του εξωτερικού και η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

Nikolaos Papadogiannis

Anti-dictatorial struggle, young and older Greek migrants in West Germany and the Politicisation of Music

This paper examines the emotional experiences connected with the entehno laiko music composed by Mikis Theodorakis that was immensely popular among a significant proportion of Greek migrants of diverse ages living in West Germany in 1967-1974. Drawing on the conceptual framework put forth by Barbara Rosenwein, the presentation argues that the performance of those songs was conducive to the making of a (trans)national emotional community. On the one hand, initially for Greek left-wingers and, after 1967, also for Greek centrists, who resided in West Germany, collective singing of music composed by Theodorakis served as a means of 'overcoming fear' and forging committed militants who struggled for the social and political transformation of their country of origin. On the other, from the late 1960s onwards those migrants increasingly enacted this emotional community with local activists from West Germany as well.

Νικόλαος Παπαδογιάννης

Αντιδικτατορικές δραστηριότητες, Έλληνες μετανάστες διαφορετικών ηλικιακών ομάδων στη Δυτική Γερμανία και πολιτικοποίηση της μουσικής

Η συγκεκριμένη εισήγηση εξετάζει τις συναισθηματικές εμπειρίες των Ελλήνων μεταναστών στη Δυτική Γερμανία την περίοδο 1967-1974, νεότερων και μεγαλύτερων σε ηλικία, που συνδέονταν με τη μουσική που συνέθεσε ο Μίκης Θεοδωράκης. Στηριζόμενη στο εννοιολογικό πλαίσιο που εισήγαγε η Barbara Rosenwein, η εισήγηση υποστηρίζει ότι η μουσική του Θεοδωράκη συνέβαλε στη συγκρότηση μιας συναισθηματικής κοινότητας, η οποία ήταν εθνική και υπερεθνική. Από τη μια, η μουσική του Θεοδωράκη συνέτεινε στην υπέρβαση του φόβου που αισθάνονταν αριστεροί και κεντρώοι Έλληνες μετανάστες, καθώς και στην ενστάλαξη της αποφασιστικότητας σε αυτούς να αγωνιστούν για τον κοινωνικό και πολιτικό μετασχηματισμό της Ελλάδας. Από την άλλη, από το τέλος της δεκαετίας του '60 οι συγκεκριμένοι μετανάστες τραγουδούσαν ομαδικά τα τραγούδια αυτά με Γερμανούς ομοϊδεάτες τους. Κατά συνέπεια, συγκροτήθηκε μια συναισθηματική κοινότητα σε αντιδικτατορικές δραστηριότητες η οποία δεν ήταν εθνικά ομοιογενής.

Antonis Sarantidis

On the threshold of two worlds: Greek students and the anti-dictatorial struggle in Western Europe (1967-1974)

During 1967-1974, the activism of a significant part of youth in Greece, especially the students, focused on the resistance against the dictatorial regime. Their contribution, despite the lack of freedoms and the brutality of the authorities, was crucial in the development of the anti-dictatorial struggle. But how did the fact of the overthrow of the democracy in Greece affect and set new conditions in the claims of Greek students who at that time were studying abroad? This question is particularly important if we take into account that the «long '60s», especially in Western Europe, were characterized by the emergence of new social movements, which were mainly associated with the youth and the student world. The announcement will outline the characteristics of the Greek student movement and the anti-dictatorship struggle as it was formed in Western Europe, focusing on the examples of England, France, West Germany and Italy.

Αντώνης Σαραντίδης

Στο μεταίχμιο δύο κόσμων: Οι Έλληνες φοιτητές και ο αντιδικτατορικός αγώνας στη Δυτική Ευρώπη (1967-1974)

Κατά την περίοδο 1967-1974, η δραστηριοποίηση σημαντικού τμήματος της νεολαίας στην Ελλάδα, και δη της φοιτητικής, επικεντρώθηκε στην αντίσταση ενάντια στο δικτατορικό καθεστώς. Η συμβολή της, παρά την έλλειψη ελευθεριών και την βιαιότητα των αρχών ασφαλείας, είχε καθοριστική σημασία στην ανάπτυξη του αντιδικτατορικού αγώνα. Πώς όμως το γεγονός της κατάλυσης του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Ελλάδα επηρέασε και έθεσε νέους όρους στις διεκδικήσεις των Ελλήνων φοιτητών και φοιτητριών που τη συγκεκριμένη περίοδο σπούδαζαν έξω από τα σύνορα της χώρας; Το εν λόγω ερώτημα αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν λάβουμε υπόψη πως η «μακρά δεκαετία του 1960», κυρίως στη Δυτική Ευρώπη, χαρακτηρίστηκε από την ανάδυση νέων κοινωνικών κινημάτων, τα οποία συνδέθηκαν κατά κύριο λόγο με τη νεολαία και τον φοιτητικό κόσμο. Στην ανακοίνωση θα σκιαγραφηθούν τα χαρακτηριστικά του ελληνικού φοιτητικού κινήματος και του αντιδικτατορικού αγώνα όπως διαμορφώθηκε στη Δυτική Ευρώπη, επικεντρώνοντας στα παραδείγματα της Αγγλίας, της Γαλλίας, της Δυτικής Γερμανίας και της Ιταλίας.

Kostas Kanellopoulos

The process of European integration in Greece and youth activism during and after the military dictatorship of 1967-1974

In June 1961 the Greek government and the European Economic Community (EEC) signed an Association Agreement. This was the first Association Agreement concluded by the EEC. This Agreement, which was essentially the first step in Greece's path to the accession to the European Community, «froze» with the imposition of the military dictatorship in Greece (April 1967) and redeveloped after the restoration of democracy (July 1974). Although Greece finally joined the EEC in 1981 the effects of the dictatorship to the country's integration to European economy were devastating. In this paper we examine how European integration was perceived and dealt by youth activism and the students' movement during the dictatorship and until the first years of the democratic restoration.

Κώστας Κανελλόπουλος

Η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στην Ελλάδα και ο ακτιβισμός της νεολαίας κατά τη διάρκεια και μετά τη στρατιωτική δικτατορία 1967-1974

Τον Ιούνιο του 1961 η ελληνική κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) υπέγραψαν Συμφωνία Σύνδεσης. Αυτή ήταν η πρώτη Συμφωνία Σύνδεσης που συνήψε η ΕΟΚ. Η Συμφωνία αυτή, η οποία αποτελεί ουσιαστικά το πρώτο βήμα στην πορεία της Ελλάδας προς την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, «πάγωσε» με την επιβολή της στρατιωτικής δικτατορίας στην Ελλάδα (Απρίλιος 1967) και τέθηκε πάλι σε ισχύ αμέσως μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας (Ιούλιος 1974). Αν και η Ελλάδα εντάχθηκε τελικά στην ΕΟΚ το 1981, οι επιπτώσεις της δικτατορίας στην ενσωμάτωση της χώρας στην ευρωπαϊκή οικονομία ήταν καταστροφικές. Στην παρούσα εργασία εξετάζεται πώς προσέλαβαν και πώς αντιμετώπιζαν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση οι ακτιβιστές και το φοιτητικό κίνημα κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και μέχρι τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης.

Conference Participants

Accornero, Guya, Assistant Professor in Political Science at the Lisbon University Institute (ISCTE-IUL) and Integrated Researcher at the Centre for Research and Studies in Sociology (CIES-IUL), guya.accornero@iscte.pt

Chatzidaki, Aspasia, Member of UCRC's Board, Representative of the School of Social Sciences, Professor and Chair of the Department of Primary Education, University of Crete, aspahatz@edc.uoc.gr

Χατζηδάκη, Ασπασία, Τακτικό Μέλος του Δ.Σ. του ΚΕΜΕ-ΠΚ, εκπρόσωπος της Σχολής Επιστημών Αγωγής, Πρόεδρος και Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Christodoulou, Angeliki, PhD student at Pantheon University, aggchristodoulou@yahoo.gr
Χριστοδούλου, Αγγελική, Υποψήφια διδάκτωρ στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Dafermos, Olympos, Honorary Advisor of the Pedagogical Institute, odafe73@yahoo.gr
Δαφέρμος, Ολύμπιος, Επίτιμος Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Dalakoura, Katerina, Associate Professor, Chair of the Gender Equality Committee, University of Crete, dalakoua@uoc.gr
Δαλακούρα, Κατερίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πρόεδρος της Επιτροπής για την Ισότητα των Φύλων

Daphi, Priska, Professur für Konfliktsoziologie, Fakultät für Soziologie, Universität Bielefeld, priska.daphi@uni-bielefeld.de

Delveroudi, Eliza Anna, Theatre and Cinema Historian, delveroudi@gmail.com
Δελβερούδη, Ελίζα Άννα, Ιστορικός του θεάτρου και του κινηματογράφου

Fonseca, Ana Mónica, Postdoctoral researcher at the Center for International Studies at the University Institute Lisbon (ISCTE-IUL) and Guest Assistant Professor at the History Department also at ISCTE-IUL, Ana_Monica_Fonseca@iscte.pt

Fournarakis, Eleni, Associate Professor, Department of Sociology, University of Crete, elfou@uoc.gr

Φουρναράκη, Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Fragkouli, Nadia, Teaching Associate at the Philology Department of the University of Athens, nadiafrag@phil.uoa.gr
Φραγκούλη, Νάντια, Εντεταλμένη διδάσκουσα Νεοελληνικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ

García, Óscar J. Martín, Investigador Ramón y Cajal, Departamento de Historia, Teorías y Geografías Políticas
Facultad de Ciencias Políticas y Sociología, Universidad Complutense de Madrid, Campus de Somosaguas, oscarjma@ucm.es

Gonis, Vassilis, PhD student in modern and contemporary Greek history at the National and Kapodistrian University of Athens, vgonis@gmail.com

Γκόνις, Βασίλης, Υποψήφιος διδάκτορας στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Kalokerinos, Alexis, Chairperson of The Society of Cretan Historical Studies / Historical Museum of Crete (SCHS/HMC, FYM partner), Professor of General Linguistics, Department of Philology, University of Crete, alexis.kalokerinos@gmail.com
Αλέξης Καλοκαρινός, Πρόεδρος της Εταιρίας

*Κρητικών Ιστορικών Μελετών (ΕΚΙΜ) /
Ιστορικού Μουσείου Κρήτης, Καθηγητής
Γενικής Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας,
Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Kanellopoulos, Kostas, Post-doctoral re-
searcher, Principal Investigator of the ELIDEK
project EUROPOLITY, University of Crete,
konkanel8@gmail.com

*Κανελλόπουλος, Κώστας, Μεταδιδάκτορας
Ερευνητής, Επιστημονικά Υπεύθυνος του έργου
ΕΛΙΔΕΚ EUROPOLITY, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Karamanolakis, Vangelis, Associate Professor
in Theory and History of Historiography at
the National and Kapodistrian University of
Athens (NKUA), karamanolaki@arch.uoa.gr
*Καραμανολάκης, Βαγγέλης, Αναπληρωτής
καθηγητής θεωρίας και Ιστορίας της
Ιστοριογραφίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Karayiannis, Yiannis, Assistant Professor,
Department of Political Science, University of
Crete, ikarayiannis@uoc.gr
*Καραγιάννης, Γιάννης, Επίκουρος Καθηγητής,
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο
Κρήτης*

Karpozilos, Kostis, Historian, Director of the
Contemporary Social History Archives (ASKI),
kostis.karpozilos@gmail.com
*Καρπόζηλος, Κωστής, Ιστορικός, διευθυντής
των Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας
(ΑΣΚΙ)*

Katsapis, Kostas, Historian, Panteion Univer-
sity, Hellenic Open University, Post Graduate
Program "Public History", kkats@panteion.gr
*Κατσάπης, Κώστας, Ιστορικός, Πάντειο
Πανεπιστήμιο, ΣΕΠ ΕΑΠ, ΠΜΣ «Δημόσια
Ιστορία»*

Kimourtzis, Panayotis G., Professor (Universi-
ty of the Aegean),
kimourtzis@rhodes.aegean.gr
*Κιμουρτζής, Παναγιώτης Γ., Τακτικός
Καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου)*

Kornetis, Kostis, Profesor Ayudante Doctor,
Department of Contemporary European
History, Universidad Autónoma de Madrid,
konstantinos.kornetis@uam.es
*Κορνέτις, Κωστής, Καθηγητής Ayudante,
Τμήμα Σύγχρονης Ευρωπαϊκής Ιστορίας,
Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης (UAM)*

Kouki, Eleni Post-doc researcher, Panteion
University, Teaching Fellow at the post-grad-
uate program Public History, Hellenic Open
University, e_kouki@hotmail.com
*Κούκη, Ελένη, Μεταδιδάκτορας, Πάντειο
Πανεπιστήμιο, ΣΕΠ, ΠΜΣ Δημόσια Ιστορία, ΕΑΠ*

Kouki, Hara, Assistant Professor (elected),
Department of Sociology, University of Crete,
harakouki@gmail.com
*Κούκη Χαρά, Επίκουρη Καθηγήτρια
(υπο-διορισμό), Τμήμα Κοινωνιολογίας,
Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Kousis, Maria, Professor of Sociology and
Director of the University of Crete Research
Centre for the Humanities, the Social and
Education Sciences (UCRC), kousis.m@uoc.gr
*Κούση Μαρία, Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας και
Διευθύντρια του Κέντρου Ερευνών και Μελετών
για τις Ανθρωπιστικές, τις Κοινωνικές και τις
Επιστήμες Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης
(ΚΕΜΕ-ΠΚ)*

Lazaridis, Thomas, Phd Candidate, Depart-
ment of Political Science, University of Crete,
thomasglazaridis@gmail.com
*Λαζαρίδης, Θωμάς, Υποψήφιος Διδάκτορας
Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Madoglou, Anna, Professor of Social Psychol-
ogy, Department of Psychology, Panteion
University of Social and Political Sciences,
madoglou@panteion.gr
*Μαντόγλου, Άννα, Καθηγήτρια Κοινωνικής
Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο
Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών
Επιστημών*

Martín García, Óscar José, Investigador Ramón y Cajal Departamento de Historia, Teorías y Geografías Políticas Facultad de Ciencias Políticas y Sociología Universidad Complutense de Madrid, FYM partner, oscarjma@ucm.es

Mini, Panayiota, Associate Professor of Film History, Department of Philology, University of Crete, & Collaborating Faculty Member, Institute for Mediterranean Studies, Foundation for Research and Technology-Hellas, mini@uoc.gr

Μήνη, Παναγιώτα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ιστορίας του Κινηματογράφου, Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, & Συνεργαζόμενο Μέλος ΔΕΠ Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών-Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας

Mylonakis, Dimitris, Deputy Rector of Planning, Administrative Affairs and Student Welfare, Professor of Economics, University of Crete, d.milonakis@uoc.gr

Μυλωνάκης, Δημήτριος, Αντιπρύτανης Προγραμματισμού, Διοικητικών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας, Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Natsina, Anastasia, Assistant Professor of Modern Greek Literature, University of Crete, Director of the Research Lab for Literary Genres and Literary Theory, anastasia.natsina@gmail.com

Νάτσινα, Αναστασία, Επίκουρη καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Λογοτεχνικών Ειδών και Ιστορίας της Λογοτεχνίας

Nicolitsas, Daphne, Assistant Professor, Department of Economics, University of Crete, Alternate Representative of the School of Social Sciences, UCRC Board, nikolitsa@uoc.gr
Νικολίτσα, Δάφνη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Αναπλ. Εκπρόσωπος της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών στο Δ.Σ. του ΚΕΜΕ-ΠΚ

Papadakis, Nikos, Deputy Director of UCRC, Professor and Director of the Centre for Political Research & Documentation (ΚΕΡΕΤ), Department of Political Science, University of Crete, Deputy Director, UCRC, papadakni@uoc.gr

Παπαδάκης, Νίκος, Καθηγητής και Διευθυντής του Κέντρου Πολιτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ΚΕΡΕΤ), Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Αν. Διευθυντής του (ΚΕΜΕ-ΠΚ)

Papadogiannis, Nikolaos, AHRC Research Fellow, University of St Andrews, np39@st-andrews.ac.uk

Papaeti, Anna, Principal Investigator of the ERC Consolidator Grant MUTE (Soundscapes of Trauma: Music, Sound and the Ethics of Witnessing), University of Cyprus, anna.papaeti@googlemail.com

Παπαέτη, Άννα, Επιστημονική Υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος ERC Consolidator Grant MUTE, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Papavlasopoulos, Efthimios, Assistant Professor, Department of Political Science, University of Crete, papavlasop@uoc.gr
Παπαβλασόπουλος, Ευθύμιος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Pereira, José Pacheco, Historian, Associação Cultural Ephemera, FYM partner, jppereira@gmail.com

Petsini, Penelope, Adjunct lecturer MA «Political Science and Modern History», Department of Political Studies and History, Panteion University, ppetsini@gmail.com
Πετσίνη, Πηνελόπη, Διδάσκουσα ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Νεότερη Ιστορία», Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Samatas Minas, Emeritus Professor of Sociology, University of Crete, samatasm@uoc.gr
Σαματάς, Μηνάς, Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης

Sarantidis, Antonis, PhD candidate in Contemporary Greek History (N.K.U.A.),
antsar80@gmail.com
*Σαραντιδής, Αντώνης, Υποψήφιος διδάκτωρ
 Νέοτερης Ελληνικής Ιστορίας (Ε.Κ.Π.Α.)*

Seferiades, Seraphim, (elected) Professor of Political Science at the Panteion University of Social and Political Science, Director of the Laboratory on Contentious Politics,
ssefer@panteion.gr
*Σεφεριάδης, Σεραφεύμ Ι., (εκλεγμένος)
 Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Τμήμα
 Πολιτικής Επιστήμης & Ιστορίας του Παντείου
 Πανεπιστημίου, Διευθυντής του Εργαστηρίου
 Συγκρουσιακής Πολιτικής*

Serdedakis, Nikos, Assistant Professor, University of Crete, serntedn@uoc.gr
*Σερτεδάκης, Νίκος, Αναπληρωτής Καθηγητής,
 Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Seiragakis, Manolis Assistant Professor, Dept. of Philology, Director of the Theatre, Cinema and Music Lab, University of Crete,
seiragakis@uoc.gr
*Σειραγάκης Μανώλης, Επίκουρος Καθηγητής
 Θεατρολογίας, Διευθυντής του Εργαστηρίου
 Θεάτρου, Κινηματογράφου και Μουσικής του
 Πανεπιστημίου Κρήτης*

Sotiropoulou, Mania (Maria), Phd Candidate, Department of Political Science, University of Crete, mania_msn@hotmail.com
*Σωτηροπούλου, Μάνια (Μαρία), Υποψήφια
 Διδάκτορας Πολιτικής Επιστήμης,
 Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Tsinorema, Stavroula F., Professor of Modern & Contemporary Philosophy and Bioethics, Director of the Centre for Bioethics of the University of Crete, Alternate Representative of the School of Social Sciences, UCRC Board,
tsinorema@fks.uoc.gr
*Τσινόρεμα, Σταυρούλα, Καθηγήτρια Σύγχρονης
 και Νέοτερης Φιλοσοφίας, Βιοηθικής, Τμ. ΦΚΣ
 και Διευθύντρια Εργαστηρίου Βιοηθικής του
 Πανεπιστημίου Κρήτης, Αναπλ. Εκπρόσωπος
 της Φιλοσοφικής Σχολής στο Δ.Σ. του ΚΕΜΕ-ΠΚ*

Tsiridis, Giorgos, Postdoctoral researcher, Department of Sociology, UoC,
tsiridis.g@gmail.com
*Τσιρίδης, Γιώργος, Μεταδιδακτορικός
 ερευνητής, Τμήμα Κοινωνιολογίας,
 Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Tsoukalas, Constantinos, Professor Emeritus of Sociology at the University of Athens,
tsoukalaskonst@gmail.com
*Τσουκαλάς, Κωνσταντίνος, Ομότιμος
 Καθηγητής Κοινωνιολογίας, Τμήμα Πολιτικής
 Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Εθνικό και
 Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Tzagkarakis, Stylianos Ioannis, Post-doc Researcher of the Centre for Political Research & Documentation (KEPET), Teaching Staff at the Department of Political Science, University of Crete, sttvaz@yahoo.gr
*Τζαγκαράκης, Στυλιανός Ιωάννης, Μετα-
 διδακτορικός Ερευνητής του Κέντρου
 Πολιτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ΚΕΠΕΤ)
 & Διδάσκων Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης,
 Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Uba, Katrin, Associate Professor (docent) in Political Science and Associate Editor of Social Movement Studies, Uppsala University,
Katrin.Uba@statsvet.uu.se

Vassiloudi, Vassiliki, Assistant Professor, Department of Primary Education, University of Crete, vvasiloudi@gmail.com
*Βασιλοπούδη, Βασιλική, (εκλεγμένη) Επίκουρη
 καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Zervou, Alexandra, Professor, Department of Primary Education, Director of the Language and Literature Study in Education Laboratory, University of Crete, zervoua@uoc.gr
*Ζερβού, Αλεξάνδρα, Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ,
 Διευθύντρια του Εργαστηρίου Μελέτης
 Γλώσσας και Λογοτεχνίας στην Εκπαίδευση του
 Πανεπιστημίου Κρήτης*

<https://fym.keme.uoc.gr/en/home/>

This conference has received funding from the European Union's EUROPE FOR CITIZENS programme (Strand 1: EUROPEAN REMEMBRANCE), under the FYM project (Free your mind: Youth Activism in Southern Europe in Times of Dictatorship), Project Number: 617561-CITIZ-1-2020-1-PT-CITIZ-REMEM, Grant Decision: Nr.617561. The conference is carried out in the context of the above project.